

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Louise Voss

STRĂINUL DE LÂNGĂ MINE

RAO Distribuție
Str. Bărgăului nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

LOUISE VOSS
The Old You
© Louise Voss, 2018
Toate drepturile rezervate

Străinul de lângă mine
Traducere din limba engleză
Mihaela Neacșu
prin LINGUA CONNEXION

© RAO Distribuție, 2018
Pentru versiunea în limba română

2020

ISBN 978-606-006-433-6

I SEPTEMBRIE 2016

Boala lui Ed a fost diagnosticată oficial în aceeași după-amiază în care m-am prezentat la interviul pentru un post la Universitatea Hampton. Un sfârșit probabil și un potențial nou început, ambele în aceeași zi.

Mă grăbisem să ajung acasă și să-l iau cu mașina – nici nu avusesem timp să mă schimb de costumul pentru interviu – și acum iată-ne la Clinica de Memorie a centrului comunitar de sănătate mintală, împreună cu medicul specialist, care se numea Deshmukh; toți trei eram înghesuiți într-o cameră atât de mică, încât aproape că ni se atingeau genunchii.

– Spuneți pe litere de la coadă la cap cuvântul „lume“, i-a cerut domnul Deshmukh, fixându-l cu privirea pe Ed de parcă acesta ar fi fost sub lumina reflectoarelor de la *Vrei să fii Miliardar*, nu în biroul acesta mic, fără ferestre, din Mountain Way.

– E, a început Ed, încrezător.

A urmat o pauză lungă.

I-am făcut un semn discret, „M“. Acesta era omul care completa în fiecare dimineață, repede și perfect, rebusul și jocul de Sudoku din *The Guardian*, care nu lăsa aproape niciodată vreun spațiu gol – cel puțin, asta făcuse ani de zile.

Mi-am dat seama că nu-l mai văzusem punând mâna pe ziar de câteva luni bune.

– Um, a mormăit Ed și mi-am ținut respirația.

Era imposibil să sufere de demență. Era inimaginabil. Nu avea nici șazeci de ani! Mi s-a strâns inima amintindu-mi toate incertitudinile pe care le alungasem din minte atunci când hotărâsem să mă căsătoresc cu un bărbat mai în vârstă. Atunci, diferența de paisprezece ani nu îmi păruse atât de imposibil de depășit.

– Continuă.

– Um... E, M...

Am aplaudat în sinea mea. Era bine! Cu siguranță, aceea era cea mai complicată parte a cerinței.

Dar apoi Ed s-a corectat.

– Nu, stați. E, M, L, U.

Părea mândru de el, ca un băiețel timid care câștigă un premiu la un concurs sportiv. Nu era Ed pe care-l știam eu. Ed pe care-l cunoșteam era dibaci, isteț, arțăgos.

Domnul Deshmukh a scuturat din cap. Era un indian bărbierit, cu genul acela de păr des, brunet și lucios care s-ar fi potrivit pe o pernă luxoasă. Se ondula ușor, ca un lan de porumb în bătaia vântului.

– Mai încercați o dată, l-a îndemnat el.

Ed a părut surprins, apoi s-a enervat.

– De ce? Am zis bine!

– Mă tem că nu.

Soțul meu a făcut o mutră exasperată – mutră pe care o cunoșteam foarte bine.

– E, M, L, U! Ce mama naibii e greșit aici?

– Nu e chiar bine, a explicat doctorul. O să revenim la asta.

A împins o coală de hârtie pe birou, până în fața lui Ed, și i-a înmănat un creion.

– Vă rog să-mi desenați un cadran de ceas cu numere și limbile care să indice ora patru fără douăzeci.

Am văzut cum i-a săltat mărul lui Adam când a înghițit. A stat pe gânduri o clipă, apoi, cu mișcări hotărâte, a desenat ceva care semăna puțin cu un cerc. Era mai mult un oval ale cărui capete nu se uneau perfect, dar m-am gândit că nu arăta rău.

Apoi m-am întrebat: „Nu-i rău? Un copil de grădiniță ar fi făcut o treabă mai bună“.

Ed a rămas cu vârful creionului suspendat o clipă deasupra ovalului. A scris cifra 1 sus, unde ar trebui să fie 12, apoi a desenat cifrele 2, 3, 5, 7 și 9 mult prea apropiate una de cealaltă. Ajunsese abia în dreptul locului unde ar trebui să fie cifra 4.

– E ceva în neregulă cu asta, a afirmat el cu tristețe.

Nu doar asta. Totul era în neregulă. Nu puteam accepta slujba din administrația universității în cazul în care mi-ar oferi-o. Trebuia să stau acasă și să am grijă de el. Și, Doamne Dumnezeule, cum aveam să-i dăm vestea lui Ben? Își adora tatăl.

Domnul Deshmukh a notat ceva pe un carnețel.

– Fiindcă tatăl dumneavoastră a murit din cauza bolii Pick, cea mai eficientă cale de a pune un diagnostic este un RMN. Mai eficient decât testele astea neuropsihologice. În plus, am exclude alte cauze tratabile ale demenței, ca hidrocefalia sau tumoarea cerebrală. Vă voi da o trimitere.

– Nici vorbă! a exclamat Ed, ridicându-se de pe scaun, agitat. N-o să intru în tuburile alea nici într-o mie de ani!

– A început să fie claustrofob, i-am explicat eu domnului Deshmukh. Nu poate să stea în spații mici și nici nu

mai vrea să zboare cu avionul. Nu știu dacă are vreo legătură. Am făcut o pauză. Există șansa să fie ceva tratabil?

Abia mi-l aminteam pe Victor Naismith, tatăl lui Ed. A murit la scurt timp după ce l-am cunoscut pe soțul meu. O umbră inertă, micuță și cocoșată, într-un fotoliu de vinil dintr-un azil de bătrâni, suferind de incontinență dublă, incapabil de a mai recunoaște pe cineva, de a vorbi ori de face ceva singur. Ani întregi de nefericire, vină, durere și cheltuieli mari pentru toată familia lor.

Victor avusese doar șaptezeci și patru de ani când murise. Asta urma să se întâmple și cu Ed? Cu mine? Toate planurile noastre! Călătoriile, pasiunile noastre! Îmi imaginam o pensionare ca un talmeș-balmeș furtunos, nu ca un mers târșăit înspre mormânt. Trebuia să renunț la tot și să privesc neputincioasă cum creierul lui Ed se atrofiază puțin câte puțin și cum intelectul lui se degradează de la o zi la alta, până când nu va mai rămâne decât un corp care doar respiră și care se va agăța de ani lungi și plini de cheltuieli... Nu eram sigură că puteam face asta și mă simteam îngrozitor.

Deshmukh mi-a ignorat întrebarea, ceea ce nu m-a făcut să mă simt mai bine. În schimb, s-a întors spre Ed:

– Dacă sunteți hotărât să nu faceți un RMN, atunci vă sugerez o puncție lombară. Așa, am exclude posibilitatea unei infecții neobișnuite sau a cancerului. Și o electroencefalogramă, deși în cazul unei FTD – scuze, degenerare frontotemporală –, rezultatele nu ar fi concludente, mai ales în faza incipientă a bolii.

Ed s-a ridicat brusc în picioare, cu ochii albaștri inundați de o lumină pătrunzătoare.

– Ce vreți să spuneți? Mi-ați pus un diagnostic?

Domnul Deshmukh a deschis o mapă care se afla în fața lui fără să-l privească pe Ed – ceea ce mi s-a părut destul de neprofesionist și m-a făcut să cred că nu știe cum să se comporte cu pacienții săi. A scos o hârtie pe care nu o mai văzusem până atunci.

– Doctore Naismith, acesta este al doilea control. Am pus deja diagnosticul de deficit cognitiv minor și asta s-a întâmplat acum – cât? – șase luni, cred.

Am ridicat mâna.

– Stați așa! Poftim? Cum adică? Nu e a doua oară când Ed vine la control!

Ed a făcut o mutră vinovată. Și-a întins brațul și mi-a tras mâna în jos.

– Nu ți-am spus, draga mea. Am mai venit o dată. Îmi făceam griji în legătură cu tata. Mi-a făcut o recomandare Hugh Lurk, de la chirurgie.

M-am holbat la el. Acum, redevenise el însuși, nu mai era un băiețel cu dinți de lapte care desenase un cerc strâmb, ci un bărbat puternic; un doctor înțelept și perspicace. Soțul meu, omul pentru care dădusem cu piciorul carierei, reputației, prietenilor...

Mi-a strâns degetele și mi s-a pus un nod în gât.

– De ce nu mi-ai spus? Ești îngrijorat de șase luni și nu mi-ai spus?

Vocea mi-era stridentă și crispată și aproape că începuse să-mi tremure glasul amintindu-mi de câte ori mă supărasem pe el în ultimul timp, acuzându-l că „nu ascultă ce zic“ atunci când repeta anumite lucruri sau uita de planurile pe care le făcusem sau făcea afirmații ciudate cum că oamenii îi furaseră obiecte personale și se dovedea mai apoi că le pusese pe nu știu unde și uitase de ele.

– Și tu ai fost îngrijorată.

Adevărat. Dar eu mă convinsesem că era doar enervant – o consecință logică a faptului că îmbătrânea.

– Dacă ar fi să comparăm analizele, mă tem că este evident că a avut loc un declin semnificativ în ceea ce privește capacitatea dumneavoastră mentală, și împreună cu informațiile pe care deja mi le-ați oferit și cu raportul medicului generalist care susține că deteriorarea nu a fost cauzată de vreo infecție, de vreo funcționare anormală a tiroidei ori de vreo deficiență de vitamine, îmi pare rău să vă spun că eu cred că vă aflați în stadiul incipient al bolii Alzheimer sau Pick – cel mai probabil Pick, dacă e să luăm în considerare istoricul medical al familiei. Vă rog să nu aveți impresia că e o condamnare la moarte...

Voia să spună mai mult, dar Ed l-a întrerupt.

– Vă rog să aveți în vedere că și eu am fost medic de familie, domnule doctor...

Ed a trebuit să se uite la plăcuța de alamă de pe biroul doctorului.

– Dekmush. Nu e nevoie să fac vreo presupunere. Poate fi o acumulare de lichid în, um... a gesticulat el, arătând înspre cap. Sau ceva, o umflătură. Sau o sângerare.

Doctorul a scris ceva pe o agendă. Am observat ce articulații păroase avea, ca un vâcolac.

– Deshmukh, l-a corectat el blând. Bineînțeles, dar dacă nu vreți să faceți RMN-ul, nu putem afla mai multe.

– Îi puteți da ceva medicamente care să-i îmbunătățească memoria? Eram deja disperată. Cum se numește medicamentul acela – Aricept?

Domnul Deshmukh ne-a privit pătrunzător.

– Mă tem că medicamentele obișnuite pentru demență nu funcționează pentru boala Pick; de fapt, sunt chiar contraindicate.

– Și chiar și când funcționează, este doar pentru jumătate dintre părinți... patenți... pacienți, și doar timp de vreun an. Și atunci ce rost are?, a pufnit Ed.

Deja eram înspăimântată.

– Asta e tot ce ne oferă medicina modernă? Medicamentele i-ar putea oferi un an, și asta doar în cazul în care ar funcționa, ceea ce este improbabil?

Mi-a venit brusc în minte imaginea tatălui lui Ed, ultima dată când îl văzusem, cum era ridicat din fotoliul în care și petrecea majoritatea timpului și mutat într-un scaun cu rotile pentru a fi spălat. Scutecul pentru adulți era vizibil deasupra taliei pantalonilor de trening pătați, iar în zona inghinală era o umflătură acolo unde scutecul se udase și se adunase grămadă. Cel mai deștept om pe care îl întâlnise vreodată, după cum zicea Ed, saliva, cu degetele strânse precum ghearele, cu dinții care se înnegreau și cu gingiile care se retrăgeau pentru că nimeni nu-i spălase de mai multe săptămâni.

Bietul Victor. Bietul Ed. Și biata de mine, m-am gândit deodată furioasă. Nu pentru asta am riscat totul.

2

Am părăsit Mountain Way într-o stare de șoc, cu o grămadă de pliante despre tot felul de grupuri de sprijin, cu numere de telefon ale unor terapeuți și programări la viitoare consultații și puncții lombare.

Conducând spre casă, l-am privit pe Ed dintr-o parte, îngrijorată de lipsa de expresie de pe chipul lui. Părea că nu înțelesese nimic din ceea ce se petrecuse.

– O să fie bine, i-am spus. O să ne descurcăm.
Ed m-a ignorat.

Mai târziu, în timp ce mă schimbam de taiorul cu care fusesem la interviu, Ed a intrat în dormitor. Elasticul gros al fustei strâmte îmi lăsase urme pe coapse și pe burtă, de parcă purtasem bandaje toată ziua. Am tras-o de pe mine, sărind de pe un picior pe altul, ca să-mi păstrez echilibrul.

– Cum te simți, dragul meu?

El s-a lăsat greu pe pat, făcându-l să trosnească sub greutatea lui.

– Nu vreau să vorbesc despre asta. Cel puțin nu deocamdată.

– OK, i-am spus. L-am luat în brațe, iar el mi-a cuprins coapsele, îngropându-și fața în pântecul meu. Îi simțeam respirația pe piele, prin dresul subțire. Puloverul lui de cașmir, de culoare mov, era plăcut la atingere.

Ed nu purta decât pulovere de cașmir – avea câte unul din fiecare culoare. Nu mai cunoscusem niciun alt bărbat heterosexual căruia să-i placă hainele așa cum îi plăceau lui. În camera de oaspeți avea peste cincizeci de perechi de jeansi care erau așezați pe rafturi, ca la magazin. Multe dintre aceste perechi aveau încă etichetele din carton atașate. Cu doar o zi înainte, îl tachinasem că, dacă s-ar opri din cumpărat, nici n-ar mai fi nevoie să mă angajeze.

– Îmi pare rău. Îmi pare așa de rău, Ed, am spus. Vocea mi s-a frânt.

– Am spus că nu vreau să vorbesc despre asta. În fine, nu te-am întrebat cum a mers cu angajarea. Doar nu vrei să accepți, nu-i așa?

Am mototolit fusta și am aruncat-o cu forță în coșul de rufe, gata să plâng. *Ba chiar* asta voiam.

– De fapt, a mers foarte bine, am răspuns. Biroul are o vedere absolut superbă, e amplasat într-una din vechile clădiri Regency, în campus – se pare că mătușa lui Florence Nightingale a locuit acolo – și este vorba mai degrabă de organizare de concerte decât de muncă de secretariat. Colegii par drăguți. Șeful, un pic scrântit, dar într-un sens bun, știi ce zic?

– Hmm, a mormăit Ed, ca și cum nu credea o iotă. Nu pare totuși să fie genul tău de activitate, nu-i așa? Să lucrezi într-o facultate?

– De ce nu? Chiar mă văd lucrând acolo. A fost fantastic să fiu din nou înconjurată de atâția oameni; și toată muzica aceea. Ar fi ca în *Fame*¹. Mult mai interesant decât să lucrez pentru Henry.

¹ Cel mai probabil, referire la filmul *Fame* (1980), care îi are în vizor pe studenții unei prestigioase academii de muzică și dans din New York (n.tr.)

Henry era consultantul financiar pentru care mă plictisise de moarte lucrând înainte.

– „Vreau să trăiesc veșnic“, a recitat Ed impasibil, în stilul lui atât de familiar, încât mi s-a tăiat respirația și mi-am simțit inima bătând în gât.

– Dar o să refuz, dacă mă acceptă.

– De ce?

– Nu e clar de ce?

Ne-am privit unul pe altul, preț de un minut, dar nu puteam citi nimic pe chipul lui.

– Nu, a spus el. Nu e clar deloc. Bineînțeles că ar trebui să accepți, dacă asta vrei. Ne-ar prinde bine banii. Doar că nu mi-am închipuit că ți-ar plăcea.

Am ezitat, dat fiind că nu voia să vorbim despre asta – dar trebuia s-o fac. I-am desprins brațele din jurul meu și m-am așezat pe pat, lângă el.

– Nu vreau să te las singur. Știi că e vorba doar de câteva zile pe săptămână, dar...

A sărit ca opărit.

– Cum adică, nu vrei să mă lași singur? Nu care cumva să-ți permiți să mă tratezi ca pe un, ca pe un...

Nu am completat cuvântul pe care-l căuta, dar acesta plutea între noi ca un nor negru: invalid. In-va-lid. Ed fusese diagnosticat ca invalid. Nu era de mirare că se înfuriase. În mod normal, să fi vorbit cu mine pe tonul acela, aș fi mușcat momeala și, în câteva secunde, am fi zbierat unul la altul. Dar așa, cum puteam să-i reproșez că era nervos?

Nu știam ce să fac. Dacă mi se oferea postul și refuzam, s-ar fi supărat. Dar dacă acceptam, cum puteam să mă bucur de experiență, când mi-aș fi făcut în permanență griji pentru el...

Speram să nu fi acceptată. Ar fi fost mai ușor. M-am lăsat să cad pe spate, în pat, cu brațele întinse, învinsă.

– Când primești răspunsul? m-a întrebat Ed, calm din nou.

– Curând. Alvin – șeful – a spus că în următoarele zile, dacă nu și mai devreme. Au nevoie de cineva cât mai repede. Au început deja să sosească bobocii pentru săptămâna de orientare, apoi săptămâna viitoare are loc inițierea. Peste încă o săptămână, încep cursurile.

Tocmai atunci mi-a sunat telefonul. M-am întins să-l iau de pe noptieră și am răspuns, iar Ed s-a apropiat, ca să poată asculta.

– Lynn? Sunt profesorul Cornelius; Alvin. Cu toții te-am plăcut, te-ai descurcat de minune. Poți începe de săptămâna viitoare? Ne-am bucura să vii luna, miercurea și vinerea, dacă e convenabil și pentru tine. Departamentul de Resurse Umane îți va trimite un e-mail cu mai multe detalii.

Mi-am mușcat buza și m-am întors să-l privesc pe Ed. Spre surprinderea mea, negura de pe chipul lui nebărbierit se limpezise și acum râdea către mine, dând aprobator din cap și arătându-mi degetele mari, ridicate. Mă gândisem să cer o zi, două termene de gândire, dar reacția lui Ed m-a făcut să mă hotărâsc pe loc.

– Grozav, am spus. Mulțumesc foarte mult! Ne vedem luni de dimineață.

Când am închis telefonul, Ed m-a sărutat entuziasmat.

– Hei, bravo ție! Știam că o să reușești!

Până la șapte seara, când așezam cotletele de miel pe masă, pentru cină, mă răzgândisem deja de câteva ori. Nu era corect să accept slujba, dacă sănătatea lui Ed se deteriora atât de rapid încât nu putea fi lăsat singur.